

Noves estructures per a nous temps

La minva de recursos humans i la necessitat de treballar en xarxa porta a la fusió de províncies

Carme Munté

La vida consagrada a Catalunya viu un procés de reestructuració. La minva de recursos humans, sumada a la voluntat de treballar en xarxa, ha portat un gran nombre d'ordes i congregacions religioses a canviar les estructures per adequar-les als temps actuals. Les fusions de províncies de Catalunya amb altres de l'Estat espanyol o fins i tot d'Europa són la tònica general, i potser el que més diferencia uns ordes i congregacions dels altres és la manera com s'ha fet aquesta fusió.

Per això, hem volgut fixar-nos en tres formes diferents de reestructuració. D'una banda, la Companyia de Jesús, que ha vist néixer una sola província per a tot Espanya però que ha atorgat una categoria especial a Catalunya, el País Basc i Navarra; de l'altra, els salesians, amb dues províncies per a tot Espanya. I, finalment, l'Institut Marista, que a l'hora de reorganitzar-se ha optat per crear quatre províncies internacionals, una de les quals és L'Hermitage, que aplega Catalunya i França.

En tots aquests casos el que hi ha és una voluntat de prosseguir amb la missió que els va ser encomanada pels seus fundadors. Al mateix temps, i malgrat el procés de globalització, la voluntat és fer perviure la idiosincràsia de cada institució a nivell local. A ningú no se li escapa que Catalunya té unes particularitats culturals, lingüístiques, històriques i eclesials diferents de la resta d'Espanya, i és amb la voluntat que no quedin diluïdes, de fer-se valer, que s'ha insistit a buscar fórmules que combinin globalitat i localitat.

JESUÏTES: RES DE CAFÈ PER A TOTHOM

El P. Adolfo Nicolás, superior general de la Companyia de Jesús, va presidir el 21 de juny a Madrid la creació de la nova província d'Espanya, amb seu a Madrid. El pare provincial és el canari Francisco José Ruiz Pérez.

Amb aquesta celebració culminava el procés d'integració de les províncies de la Companyia de Jesús a Espanya en què s'ha estat treballant de manera progressiva des del 2008 i que ha suposat una renovació de les estructures d'organització interna dels jesuïtes. Les cinc províncies que fins ara existien a Espanya s'integren en una sola província que es dota de noves estructures.

Aquesta renovació es concreta principalment en dos aspectes: potenciar la presència i la proximitat a cada territori, a través de la creació de plataformes locals i territorials i, al mateix temps, impulsar el treball conjunt de les persones i institucions que actuen en un mateix àmbit a través de plataformes sectorials.

Pel que fa a l'organització territorial, la nova província compta amb Plataformes Apostòliques Locals (PAL), que agrupen les diverses activitats o institucions de la Companyia de Jesús d'una zona concreta que treballen sota la coordinació i animació d'un

XXVII Capítol General de la Congregació Salesiana, celebrat del 3 març al 12 d'abril.

superior local.

A més, la Companyia de Jesús a Espanya compta amb dues plataformes territorials (PAT), que, tenint en compte les peculiaritats culturals i lingüístiques de cada territori, corresponen a les actuals províncies Tarraconense (Catalunya) o Loiola (País Basc i Navarra). A cadascuna hi ha un delegat territorial nomenat pel superior general. En el cas de Catalunya, el nou delegat és el P. Llorenç Puig, director de Cristianisme i Justícia.

«Hi ha hagut un temps de dol, perquè la província Tarraconense (Catalunya) estava a punt de celebrar seixanta anys d'història, però finalment hem vist que apareixien moltes oportunitats de fer coses de més envergadura que les que hauríem pogut fer només aquí», ha afirmat el P. Llorenç Puig.

I ha continuat dient que «la suma multiplica» i que, si no s'ajuntaven, «al final haurien quedat unes províncies esquifides sense capacitat de reacció». Cal més que mai treballar en xarxa a nivell de territoris diversos però també a nivell de religiosos i laics.

El fet que Catalunya i el País Basc hagin tingut, però, un tracte diferenciat de la resta de territoris d'Espanya ha estat molt ben valorat pels mateixos jesuïtes catalans. No hi ha hagut cafè per a tothom. Catalunya, el País Basc i Navarra tenen una identitat cultural, apostòlica i eclesial diferent, que s'ha respectat. També dins de la història de

LLORENÇ PUIG
«Hem de fer una província nova en mode creativitat»

CRISTÓBAL LÓPEZ
«El repte és més autenticitat en la vivència vocacional de cada salesià»

possibilitats i oportunitats. «Estem fent aquests canvis no perquè ens agradi unir o separar, sinó perquè la missió necessita respostes noves», afirma, i acaba reconeixent que la nova província «està obrint camí, fent coses que s'estan experimentant, hem de fer una província nova en mode creativitat».

SALESIANS: DUES PROVÍNCIES A ESPANYA

El rector major dels Salesians, Ángel Fernández Artime, va signar el 7 de juny a Madrid el decret de creació de la nova Inspectoria (o Província) de Maria Auxiliadora com a resultat de la fusió de les anteriors de Sevilla, València i Barcelona. El pare provincial és l'almerienc Cristóbal López Romero, ajudat pel seu vicari, Ángel Asurmendi, fins ara provincial de Barcelona. La seu de la nova província de Maria Auxiliadora és Sevilla.

En la mateixa celebració, el rector major dels Salesians va signar la creació d'una segona província a Espanya: Santiago el Mayor, amb seu a Madrid, i Joan Carles Pérez Godoy com a nou provincial. D'aquesta manera, ha culminat un procés de fusió, encetat després del Capítol General 26, que ha comportat que de les sis províncies de Salesians a Espanya (Lleó, Bilbao, Barcelona, València, Madrid i Sevilla) s'hagi passat a només dues.

«El motiu de la reestructuració és

clar», ha manifestat el P. Cristóbal López, «d'una banda, la disminució de religiosos i l'edat avançada de molts d'ells; de l'altra, la necessitat de rellançar el carisma salesià adaptant-lo a les noves exigències de la societat».

El P. Cristóbal López, que fins ara era inspector de Bolívia, reconeix que no ha participat del procés de reestructuració en la seva fase prèvia, però que li consta que es va discutir si fer una sola província en l'àmbit espanyol, tres o dues... «Finalment el Consell General va optar per dues províncies», afegeix tot seguit, «juntar els territoris que corresponien a les antigues inspeccions de Sevilla, València i Barcelona va ser una qüestió d'afinitat, dins de la gran pluralitat que caracteritza la societat i l'Església a Espanya, i de recerca d'un cert equilibri en extensió, nombre de religiosos i comunitats de les dues noves províncies».

Tenint en compte les dificultats òbvies del nou provincial de fer-se present en tot moment a Barcelona, Sevilla i València —tot i que segons ha assegurat es procurarà moure «tant com pugui»—, el Consell Inspectorial s'ha dotat de la figura dels consellers delegats de zona, que són tres, un per a cadascuna de les zones constituïdes: nord, centre i sud.

«Els límits entre aquestes zones no són fronteres», ha precisat el P. Cristóbal López, «sinó indicacions flexibles que ens permeten una millor organització i un millor servei». En el cas Nord, corresponent a l'antiga província de Barcelona, es tracta del salesià Joan Lluís Playà, director fins ara de Salesians Rocafort, la tercera obra salesiana d'Espanya, fundada pel beat Felip Rinaldi, i que recentment ha estat premiada amb la Medalla d'Or de la ciutat de Barcelona. Per al P. Cristóbal López, «intentarem que cadascú pugui ser qui és i viure d'acord a la seva identitat pròpia i que els nostres destinataris siguin atesos segons la pròpia identitat. Tot plegat sense oblidar que, per damunt de límits, fronteres i diferències culturals, som tots fills de Déu, ciutadans del món i germans universals».

Val la pena recordar que, si bé la primera presència salesiana a Espanya és la d'Utrera (Sevilla), el primer centre neuràlgic per a l'expansió de la congregació va ser Barcelona. La casa de Sarrià

va tenir l'honor de rebre i albergar Don Bosco durant tot un mes, l'any 1886. Així mateix, a Sarrià es va establir la primera impremta i editorial salesiana, que amb el temps ha esdevingut l'actual Edebé.

«Barcelona va ser la seu de la primera i única província espanyola, i va tenir com a director i primer inspector Felipe Rinaldi, que va esdevenir tercer successor de Don Bosco, beatificat per Joan Pau II», recorda el P. Cristóbal López, «al santuari-parròquia de Maria Auxiliadora de Sarrià es conserven les despulles de la venerable Dorotea de Chopitea, noble senyora barcelonina, primera cooperadora salesiana, amiga personal de Don Bosco, i que va actuar com a primera "mare" dels primers salesians arribats des d'Itàlia».

Anys d'història que no cauran en sac foradat, sinó que es rellançaran amb la nova inspecció Maria Auxiliadora. «El repte que se'ns presenta és el rellançament del carisma salesià per presentar un millor i més gran servei a la joventut», ha assegurat el P. López. «Que aquesta operació de reestructuració —ha prosseguit— no sigui només ni principalment un replegament o una mesura administrativa, sinó una manera de reorganitzar-nos per avançar més. Tot això passa, i aquest és el repte, per més autenticitat en la vivència vocacional de cada salesià, una major radicalitat evangèlica i una vida comunitària fraterna que sigui profètica».

MARISTES: MIRANT A EUROPA

L'Institut dels Germans Maristes, fundat per sant Marcel·lí Champagnat, presenta en aquesta radiografia de la reestructuració de la vida consagrada

alguns trets diferencials. D'una banda, van ser dels primers a fusionar-se i, de l'altra, a l'hora d'escollir la manera de fer-ho, les províncies resultants van prescindir de les fronteres polítiques.

Així, fruit del treball de reflexió dut a terme entre els anys 1998 i 2001, de les 14 províncies inicials que hi havia a tot Europa (7 a Espanya, 2 a França, Itàlia, Portugal, Alemanya, Bèlgica-Holanda, Irlanda-Regne Unit), en van sortir 5, totes elles internacionals.

D'aquesta manera, l'1 d'agost del 2003 va començar a funcionar la nova província L'Hermitage, fruit de la fusió de les províncies de Catalunya i les dues de França. Amb seu a Lió, té el francès i el català com a llengües oficials. A més, en aquesta nova província hi ha representats un total de sis països: els principals són França i Catalunya, però és que també hi ha presència més minoritària de germans i laics maristes a Grècia, Suïssa, Hongria i Algèria.

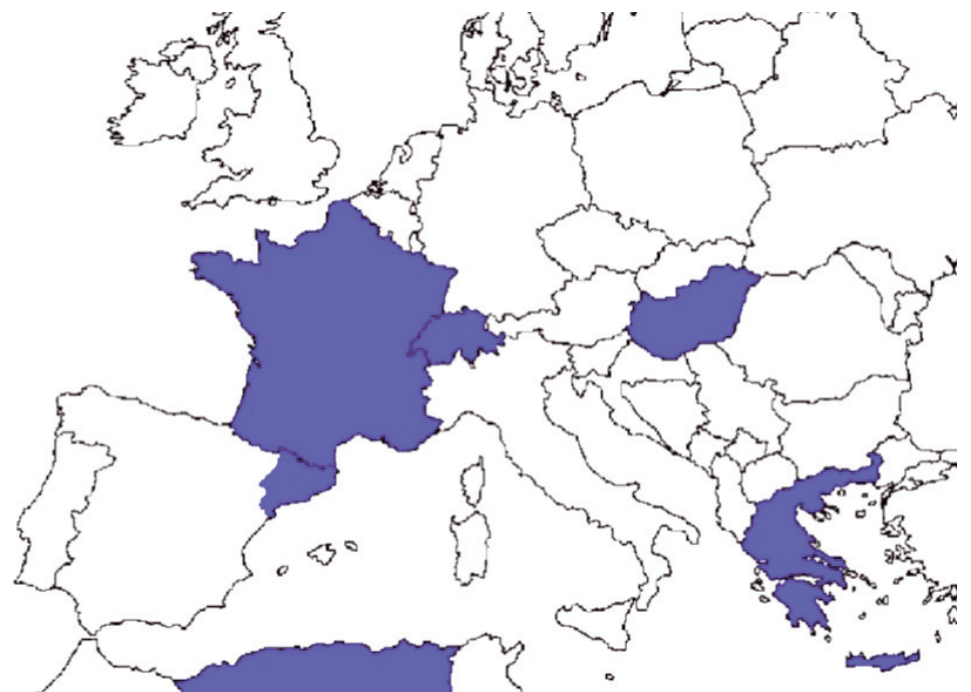
«El detonant de la fusió va ser la disminució de vocacions i l'envelliment, però no hem volgut que fos una manera de gestionar la decadència, sinó d'engrescar-nos a fer projectes nous», ha destacat el G. Pere Ferré, vicari provincial de L'Hermitage, en el sentit que «la idea era fusionar de cara a una vitalitat».

Segons ha reconegut el G. Pere Ferré, «la sensació que tenim des de Catalunya és que possiblement estar amb França ens ha permès tenir més autonomia. Un dels perills de les reestructuracions a Espanya és que el pes de les cases provincials i òrgans d'animació de les províncies acabi recaient a Madrid. Aleshores al si de la URC (Unió de Religiosos de Catalunya) ens preguntem qui queden com a superiors majors i provincials a Catalunya?»

En el cas de la província marista L'Hermitage, el provincial i el vicari provincial (amb rang de superior major) es reparteixen responsabilitats i comparteixen despatx tant a Lió com a Barcelona. La valoració és totalment positiva. De cara al futur? «Potser d'aquí a uns anys Europa serà tota una província, no ho sabem... el que està clar és que hem d'aprendre a treballar tots junts, compartint recursos, però alhora poder donar resposta als reptes pastorals més propers», acaba destacant el G. Pere Ferré.

Províncies salesianes a Espanya.

Mapa de la província marista L'Hermitage.